
จากโมเดลเก่าสู่โมเดลใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจ: การพัฒนาคน (การศึกษา ทักษะ สุขภาพ)

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทย

8 สิงหาคม พ.ศ. 2559

เสนอโดย

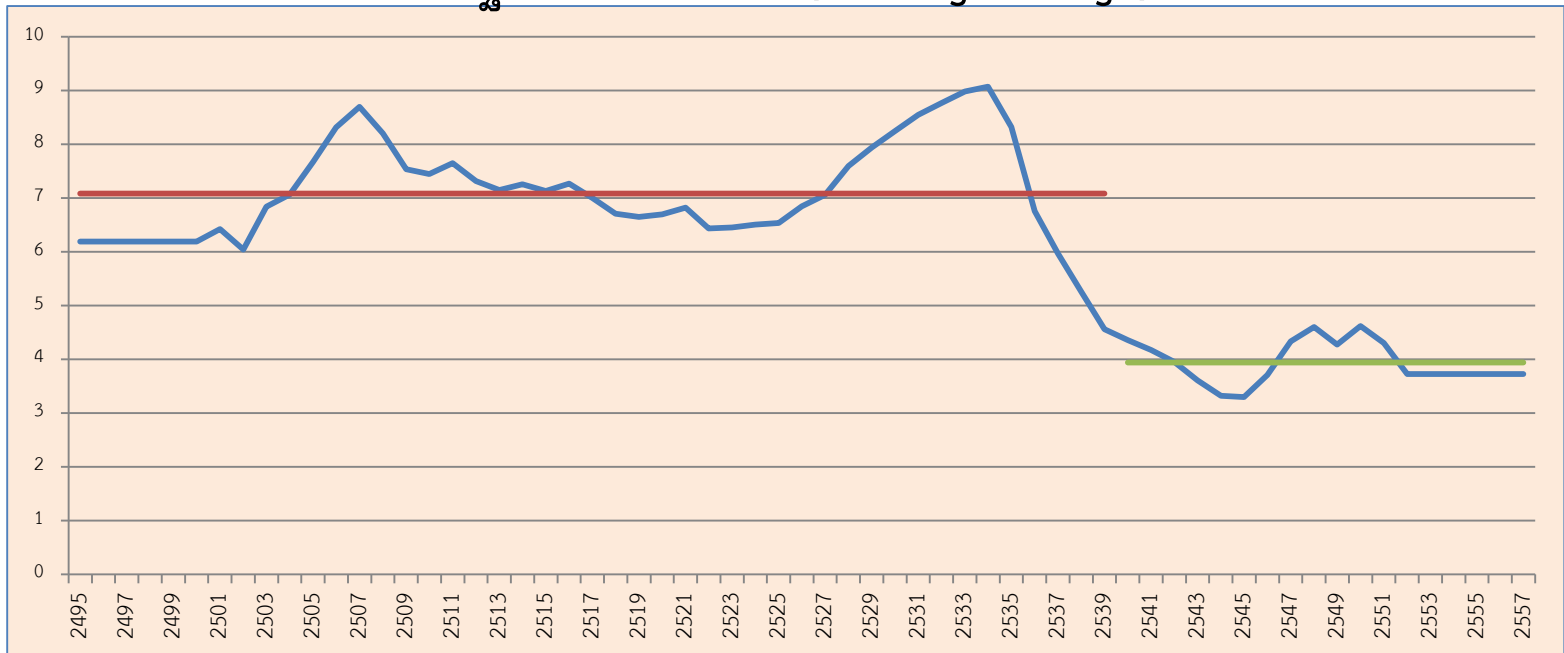
สมชัย จิตสุชน

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

กับดักประเทศรายได้ปานกลาง

คือปรากฏการณ์ที่ประเทศพัฒนาจนหลุดพ้นจากประเทศยากจนเป็นประเทศรายได้ปานกลางในเวลาอันรวดเร็ว แต่ไม่สามารถก้าวขึ้นเป็นประเทศรายได้สูงได้... แสดงได้ด้วยการลดลงของ growth rates เมื่อเริ่มติดกับดัก

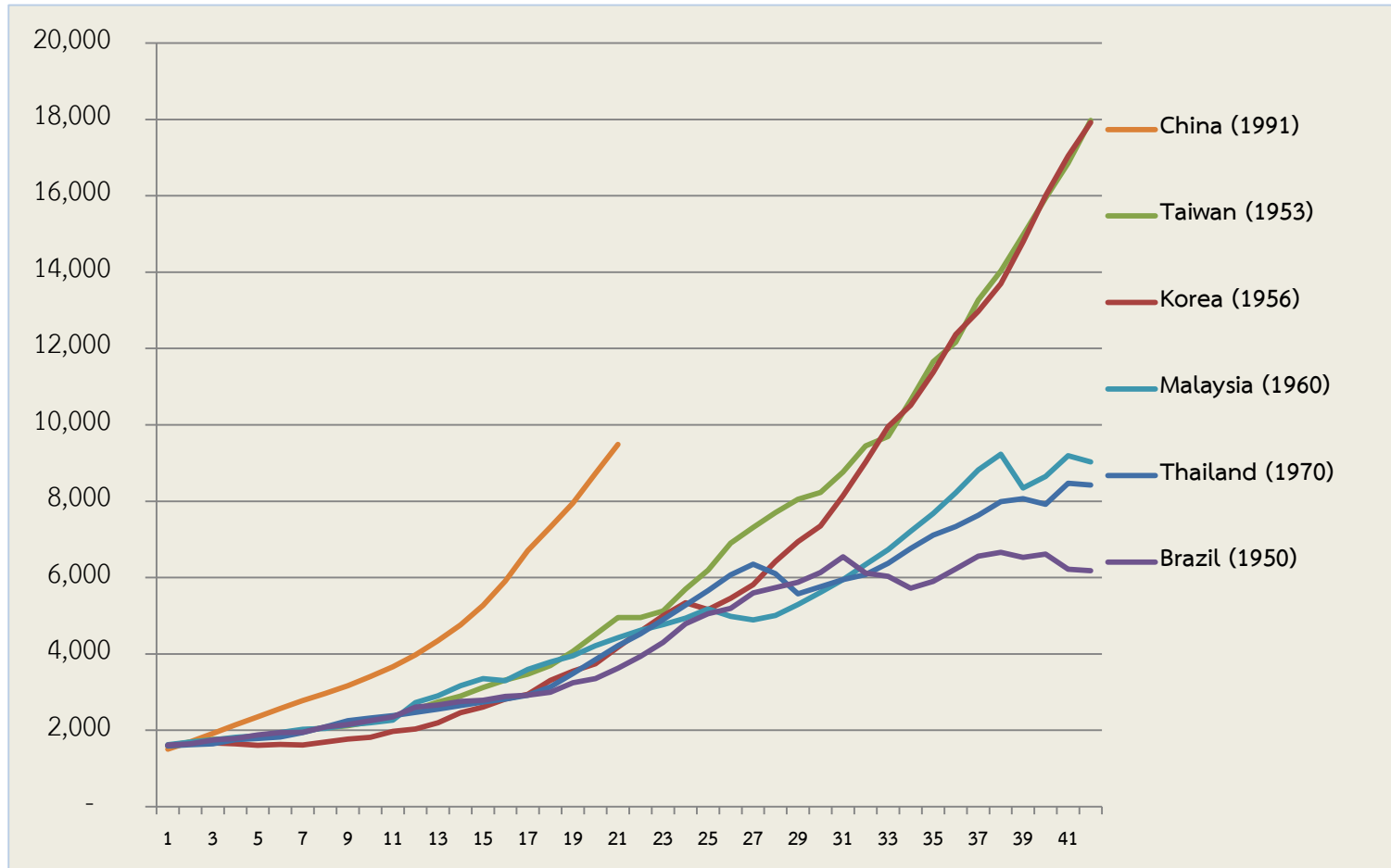
อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยเคลื่อนที่ (moving average) 11 ปี

ที่มา: คำนวณจากข้อมูลรายได้ประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ไทยมีรายได้ต่อหัวชะลอตัวลงหลังจากผ่านระดับรายได้ปานกลาง (5,000-6,000 US dollar ต่อหัว (ปี 2005))

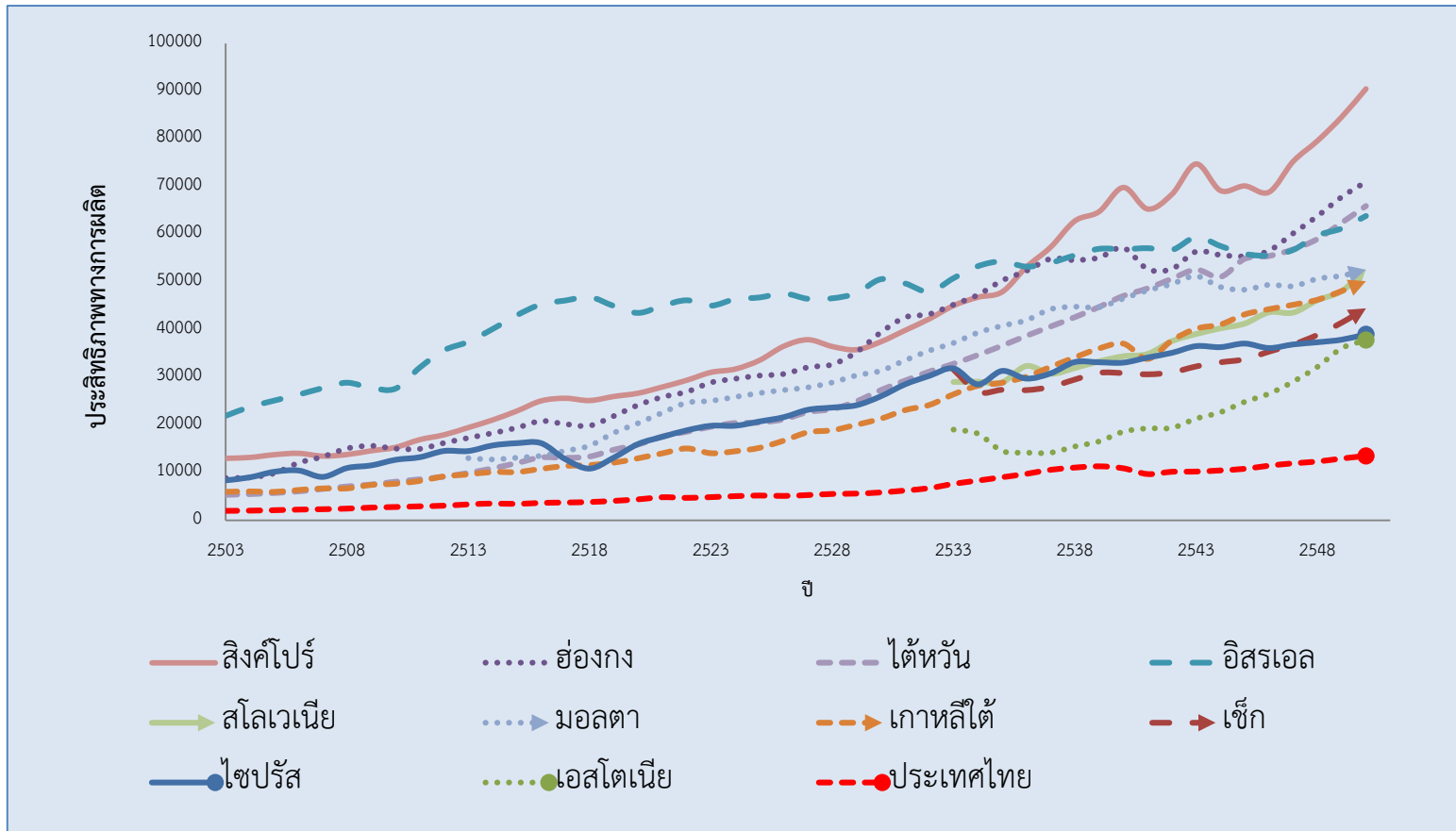
เปรียบเทียบแนวโน้มรายได้ประชาชาติต่อหัว 6 ประเทศ เริ่มที่ระดับรายได้ใกล้เคียงกัน (2005 US dollar ต่อหัว)

ที่มา: สมชัย และ นนริฎ (2556) รูปที่ 6

Labor Productivity ของไทยเพิ่มช้ากว่าประเทศที่ไม่ติด MIT

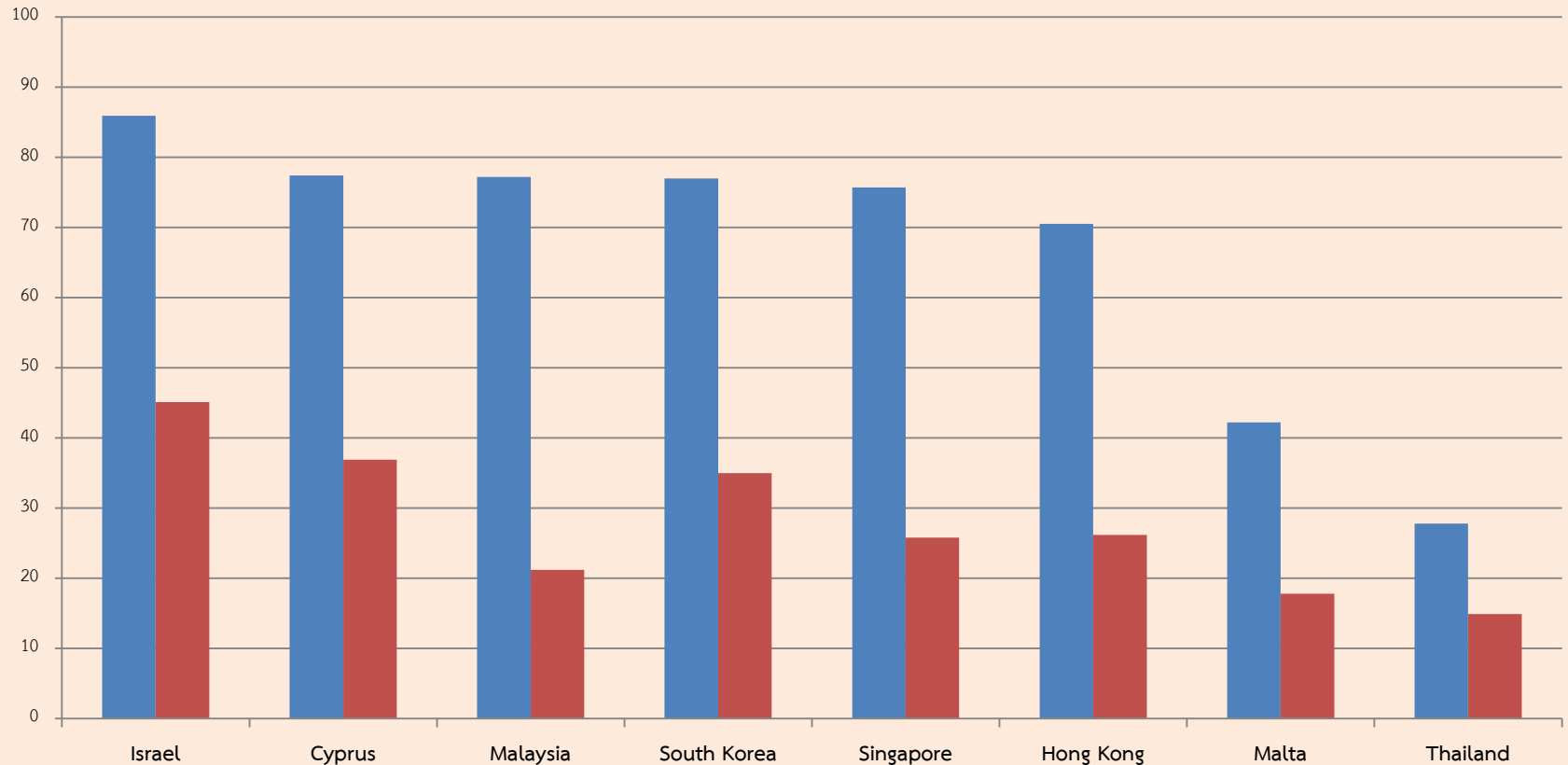
ผลิตภาพทางการผลิตที่แท้จริง (2005 US\$)

ที่มา: สมชัย และ นนริฎ (2556) รูปที่ 3.3

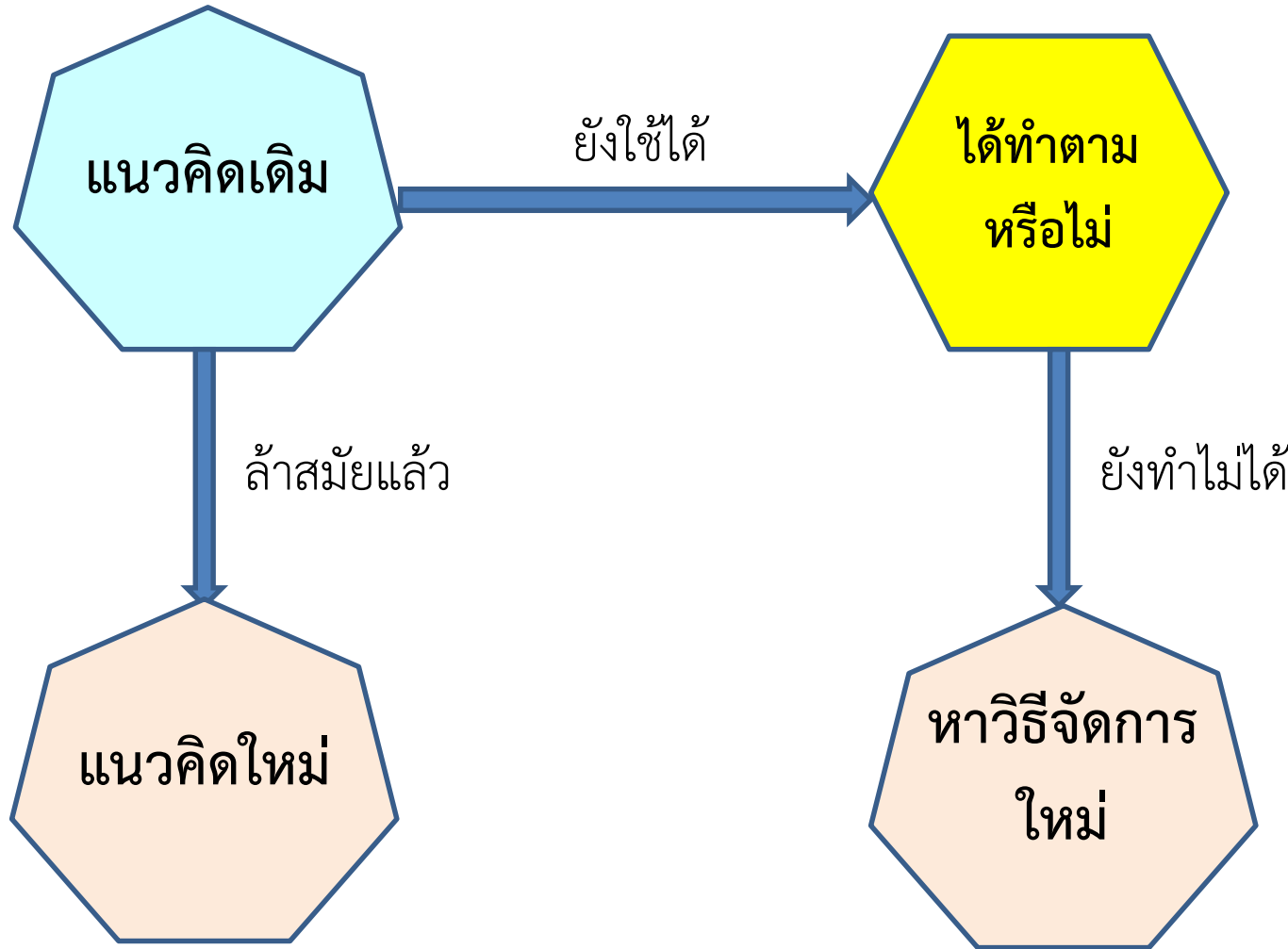
- หลายงานวิจัยระบุว่าคุณภาพคนเป็นอุปสรรคหลัก (major obstacle) ของการหลุดพ้น MIT
 - ประเทศที่หลีกเลี่ยง MIT ได้ มีการลงทุนใน HC อย่างเป็นระบบ ‘ก่อนหน้า’ ที่จะติดกับดัก
- มิติของความเหลื่อมล้ำใน HC มีผลต่อการหลุดพ้น MIT
 - ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาและทักษะ
 - ความเหลื่อมล้ำด้านสุขภาพ

สัดส่วนกำลังแรงงานที่จบมัธยมขึ้นไป และที่จบอุดมศึกษา, 2008

ที่มา: World Development Indicators, July 2016

จากโมเดลเก่าสู่โมเดลใหม่

การศึกษา

- Mis-match กับความต้องการของตลาดแรงงาน
- ผลสัมฤทธิ์การศึกษาของนักเรียน/นักศึกษาต่ำ
 - เกิดจากทั้งภูมิหลังครอบครัว ตัวนักเรียนเอง และระบบการศึกษา/โรงเรียน
 - เรียนมาก รู้น้อย
- มีความเหลื่อมล้ำในระบบการศึกษามาก
- การปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมายังไม่สามารถตอบโจทย์

- ขยายขนาดของโรงเรียนให้เหมาะสม
- เพิ่มสัดส่วนครูต่อนักเรียนในโรงเรียนที่ขาดครู
- สนับสนุนให้ทุกโรงเรียนมีกิจกรรมเสริมทักษะ
- สนับสนุนให้เด็กอาศัยอยู่กับพ่อแม่ และแก้ไขปัญหาการหย่าร้าง เพราะปัญหาครอบครัวมีผลต่อผลการเรียนลูก
- สนับสนุนให้ความรู้แก่มารดาทั้งในแง่การศึกษาและการประกอบอาชีพ ช่วยเรื่องผลการเรียนของลูกได้มาก

โมเดลเก่า

- ขยายโอกาสการศึกษาภาคบังคับ (เน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ)
- หลักสูตรเน้นการสอนรายวิชา (subject-based)
- ระบบบริหารจัดการแบบ supply-driven ไม่มี accountability
- รัฐบาลกลางเป็นผู้ให้บริการหลัก

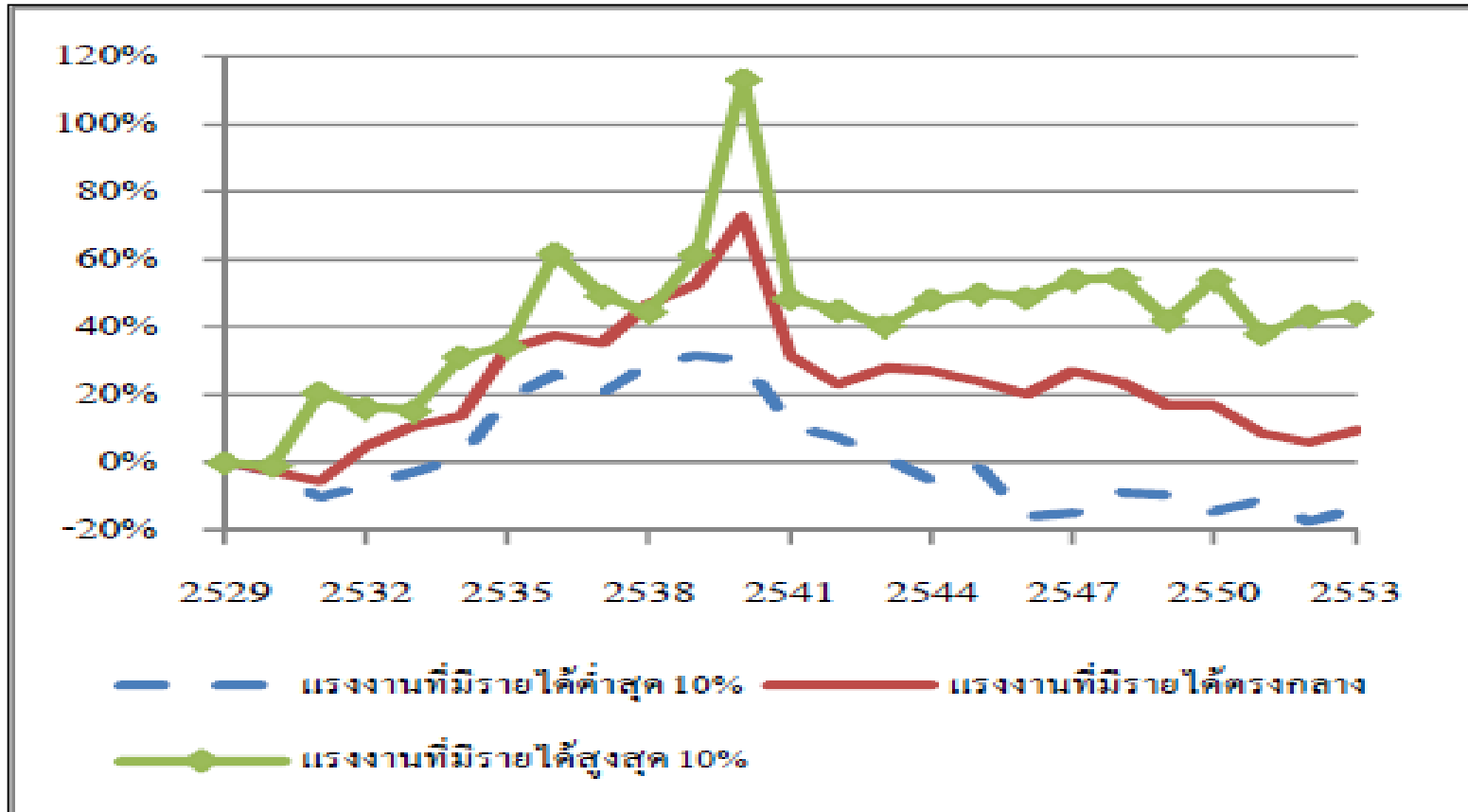
โมเดลใหม่

- ลดความเหลื่อมล้ำของโอกาส/คุณภาพการศึกษา
- หลักสูตรเน้นการแก้ปัญหา (solution-based)
- บริหารจัดการแบบ demand-driven และเพิ่ม accountability ของการบริหารการศึกษา
- กระจายการศึกษาให้ส่วนท้องถิ่นดูแลมากขึ้น

การพัฒนาทักษะแรงงาน

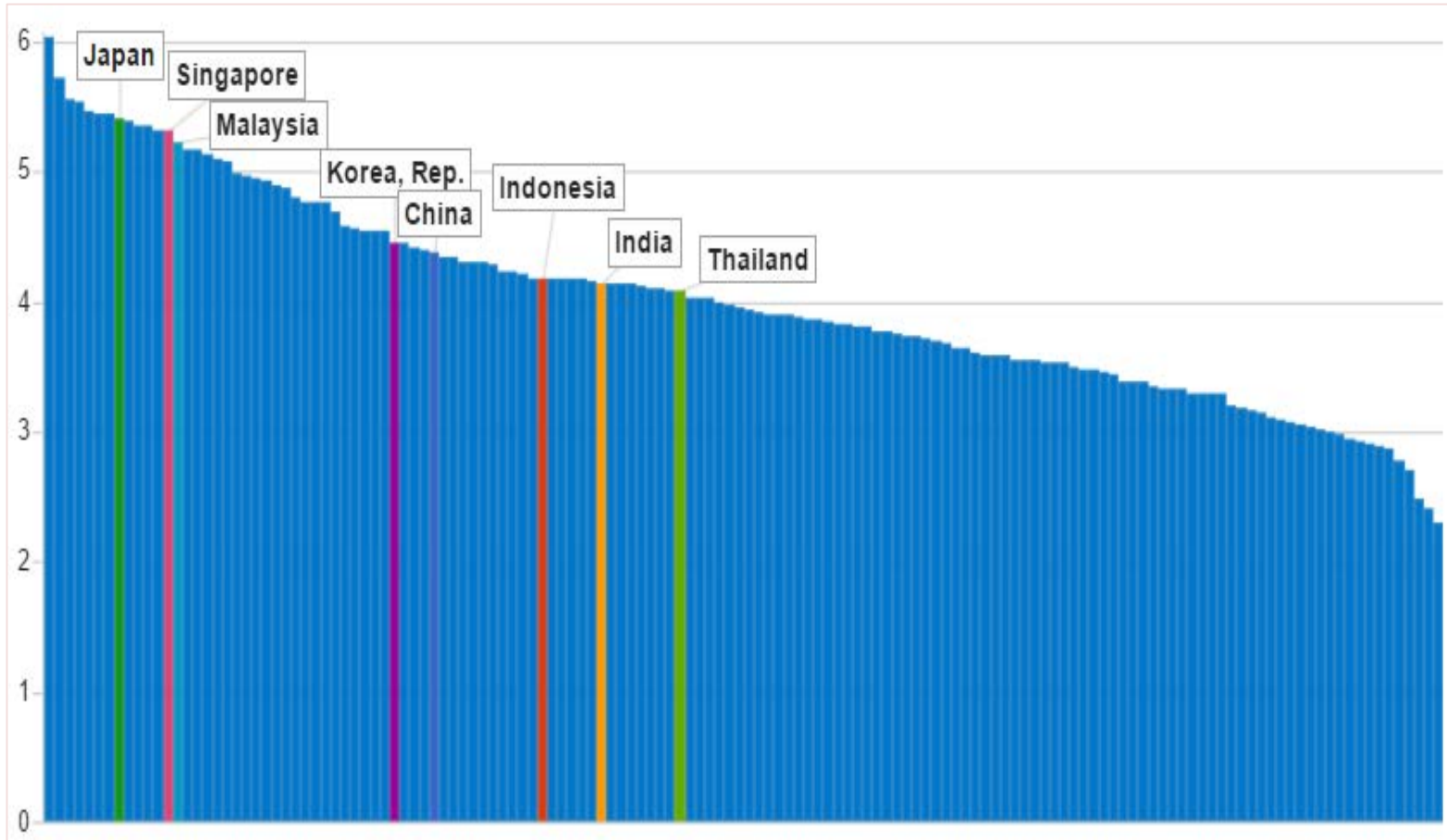
- ทักษะต้องปรับเปลี่ยนตามเทคโนโลยี
 - ระบบการพัฒนาทักษะต้องมีความยืดหยุ่นเพียงพอ
- ความแตกต่างในทักษะ/ความสามารถ อธิบายความต่างของรายได้ได้มากกว่าการศึกษา
- แรงงานไทยขาดทักษะที่ ‘ใช้ได้’ มาก
 - ผลการสำรวจโดย TDRI (2552) พบว่า ‘การพัฒนาทักษะ’ อยู่ในอันดับ 3 ของบริการที่คนไทยต้องการจากภาครัฐ (รองจากการรักษาพยาบาลและการศึกษาเท่านั้น)
 - แสดงว่าแรงงานไทยเข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างเต็มตัวมากขึ้น และพบว่าการศึกษาไม่ทำให้ทักษะที่ใช้ได้จริง

ดัชนีการเปลี่ยนแปลงความแตกต่างของค่าจ้างระหว่างผู้มีการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่มีความสามารถต่างกัน

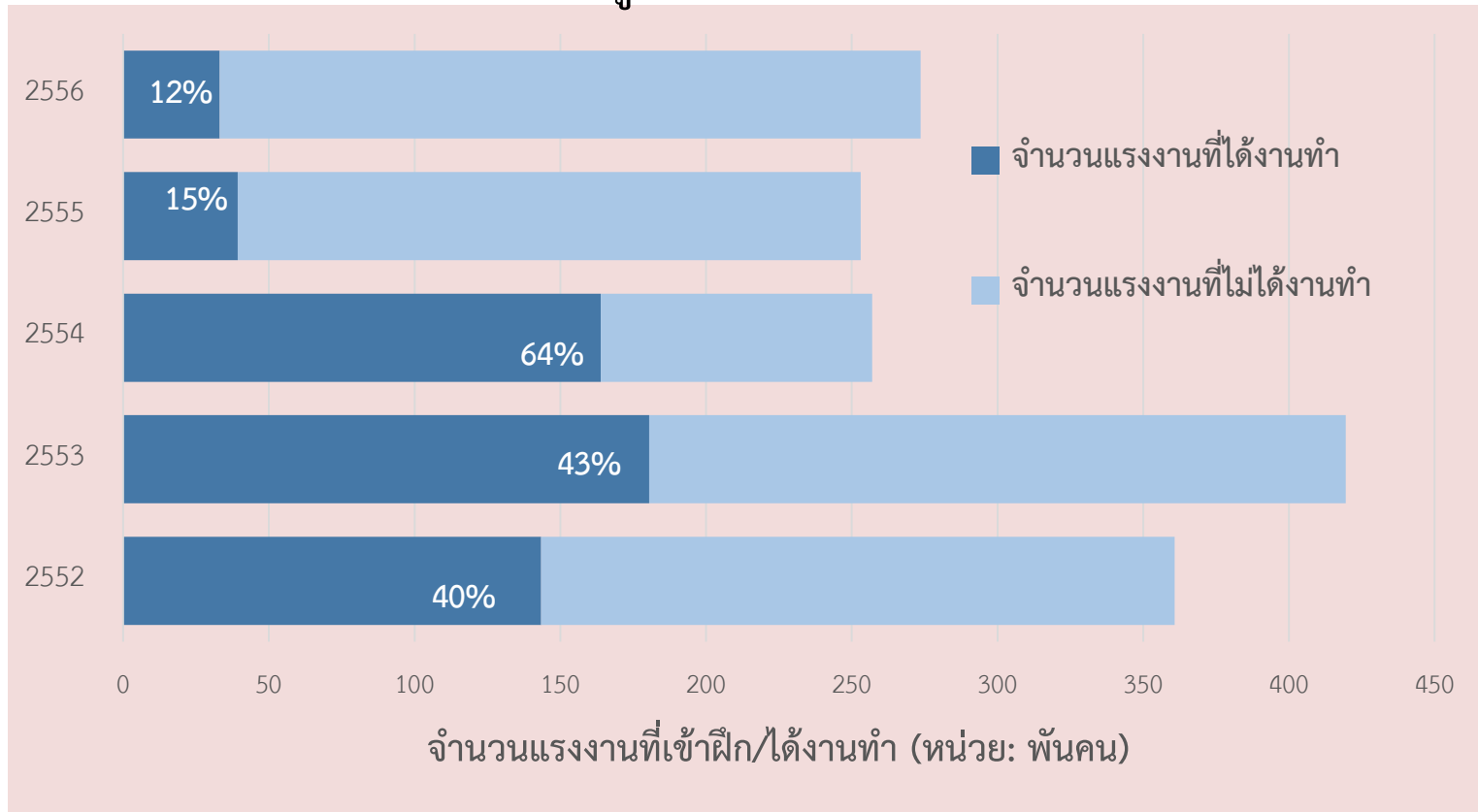
ที่มา: นิพนธ์ ยงยุทธ ดิลกะ (2554)

ดัชนีความสามารถทางการแข่งขันด้านการฝึกอบรม ปี 2554

ที่มา: World Economic Forum (2011)

สัดส่วนผู้รับการฝึกที่ได้งานทำหลังการฝึก

ที่มา: ชานนทร์และคณะ (2559)

จากโมเดลเก่าสู่โมเดลใหม่: ทักษะ

โมเดลเก่า

- ภาครัฐฝึกทักษะแบบ supply-driven
- ติดกับปัญหา market failure เช่นเรื่อง free rider
- มีการปกป้องแรงงานทักษะสูงของไทย

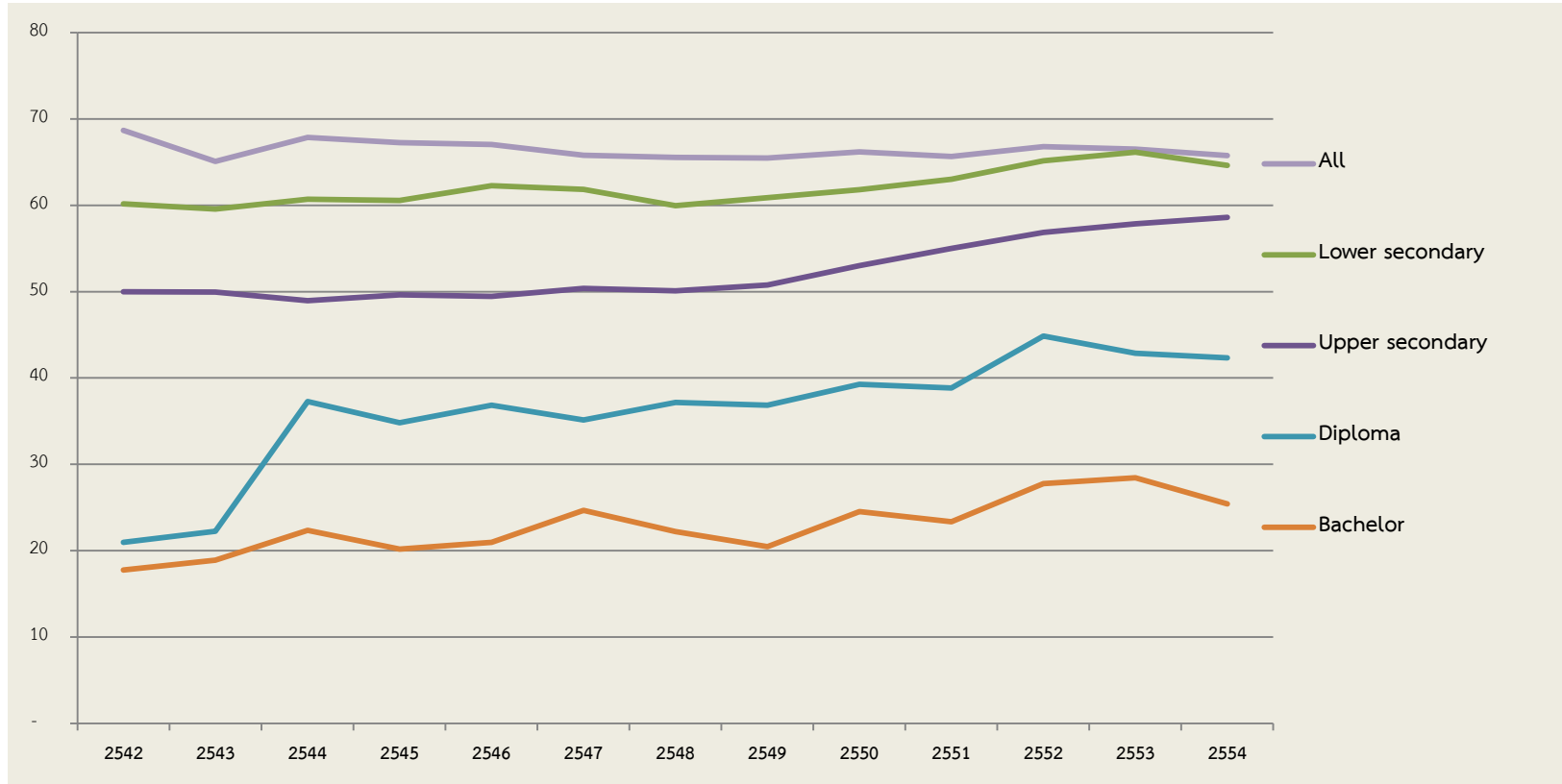
โมเดลใหม่

- ฝึกทักษะแบบ demand-driven
- เชื่อมสถานศึกษา-ตลาดแรงงานผ่านระบบทวีภาคี
- เปิดเสรีการนำเข้าแรงงานต่างชาติทักษะสูงมากขึ้น

แรงงานนอกระบบและแรงงานสูงอายุ

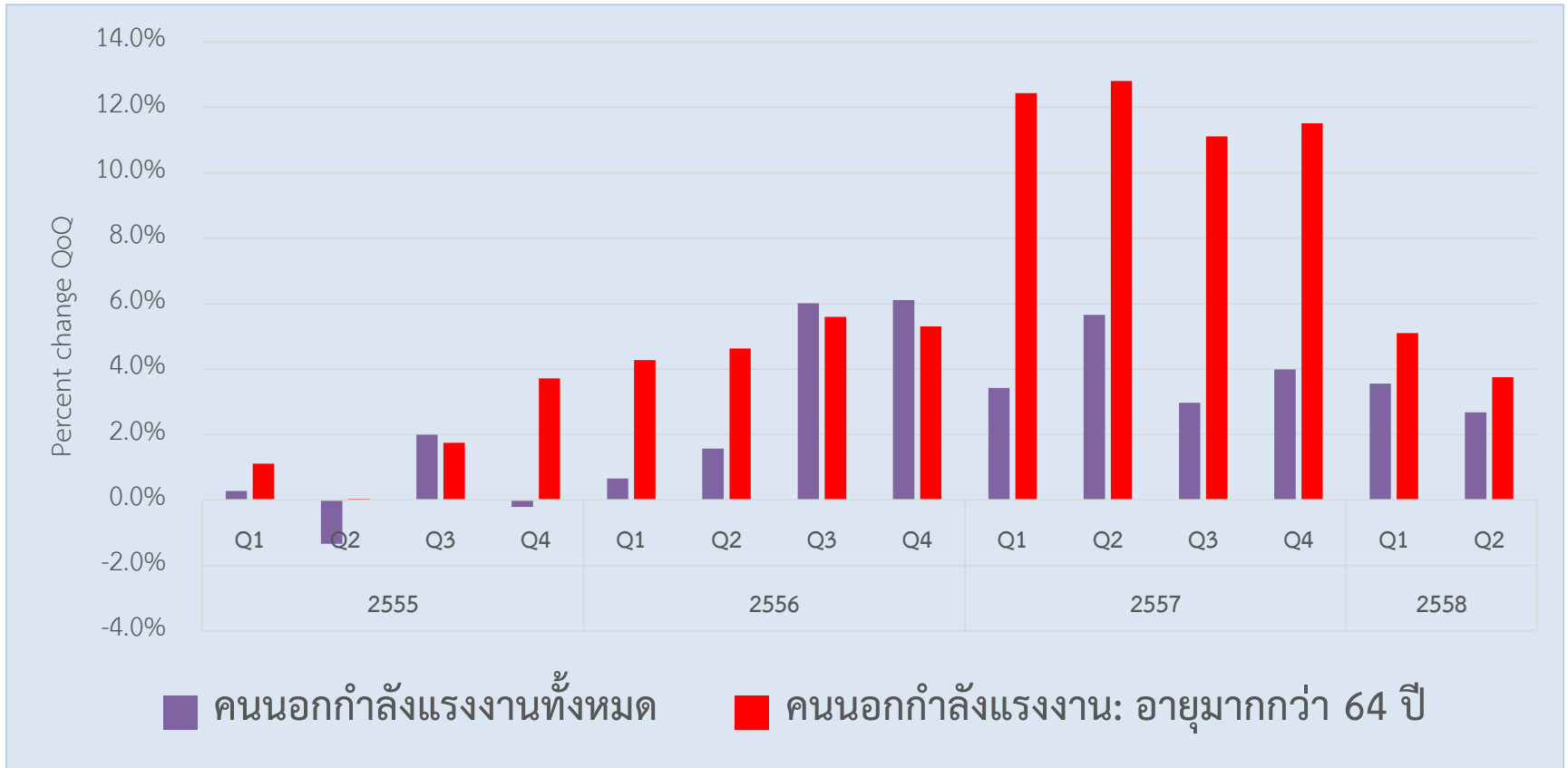
แรงงานนอกระบบลดลงช้า (ภาพรวม) และกลับเพิ่มขึ้นในกลุ่มผู้มีการศึกษากลาง-สูง

สัดส่วนแรงงานภาคไม่เป็นทางการ: ภาพรวมและการศึกษาระดับกลางถึงสูง (ร้อยละ)

ที่มา: อัมมารและคณะ (2558)

อัตราการเปลี่ยนแปลงของคนนอกกำลังแรงงาน (%QoQ) 2555-2558

ที่มา: ชานนทร์และคณะ (2559)

ความเหลื่อมล้ำด้านสุขภาพ

- สถานการณ์ดีขึ้นมากหลังมีหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า
 - แต่ UC เองก่อให้เกิดความตึงเครียดทางด้าน supply side ของบริการรักษาพยาบาล
 - นำมาสู่ข้อเสนอ ‘ร่วมจ่าย’ ในปัจจุบัน
- คาดว่ายังต้องมีการปรับปรุงด้าน supply side อีกมาก
 - มาตรฐาน รพ. ระดับต่าง ๆ (มีผลต่อความเหลื่อมล้ำของ health outcomes)
 - การผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์
- ความเหลื่อมล้ำยังเกิดจากการแยกเป็น 3 กองทุนหลัก

TDRI

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

tdri.or.th

[/tdri.thailand](https://www.facebook.com/tdri.thailand)

สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์

pier.or.th

[/Puey Ungphakorn Institute
for Economic Research - PIER](https://www.facebook.com/PueyUngphakornInstitute)